

SEKCE VZDĚLÁVÁNÍ – výroční zpráva 2023

Sekce vzdělávání se v roce 2023 potkala na dvou jednáních. Na programu jednání byly připomínky k programu **VISK 2**, realizace vzdělávacích akcí podpořených z Národního plánu obnovy (NPO) ministerstva kultury, spolupráce s Národním pedagogickým institutem (NPI) na aktualizaci typových knihovnických pozic a prezentace činnosti našich oborových vysokých škol.

V roce **2023** bylo v **46 kurzech** základů informační/počítačové gramotnosti odučeno celkem **244 hodin** a ve **85 kurzech expertních 484 hodin**. Pro srovnání uvádíme čísla z roku **2022**, kdy bylo v **36 kurzech** základů informační/počítačové gramotnosti odučeno celkem **193 hodin** a v **112 kurzech expertních 865 hodin**. Je vidět zvyšující se zájem o kurzy expertní, ale stále je velký počet zájemců i o kurzy základní. Kurzy probíhaly s výjimkou Karviné a Kuřimi v krajských knihovnách (Karlovy Vary, Pardubice, Havlíčkův Brod, Zlín, Liberec, Ostrava, Praha, Hradec Králové, Kladno, Plzeň, Ústí nad Labem, České Budějovice a Olomouc). V Praze probíhalo vzdělávání již tradičně i v Národní technické knihovně. Alespoň jeden z modulů v kurzech základů informační/počítačové gramotnosti absolvovalo **671 z 722 frekventantů z 532 knihoven** a **1 325 z 1 365 frekventantů z 899 knihoven** se účastnilo kurzů expertních. Celkem vzděláváním v oblasti ICT v programu VISK2 prošlo úspěšně na různé úrovni **1 996 knihovníků**, odučeno bylo celkem **728 hodiny**. **Ve srovnání s rokem 2022** je zde vidět výrazný převis absolventů expertních a nadstavbových kurzů - alespoň jeden z modulů v kurzech základů informační/počítačové gramotnosti absolvovalo **581 z 599 frekventantů z 465 knihoven** a **3 084 z 3 265 frekventantů z 1 026 knihoven** se účastnilo kurzů expertních. Rozsah vzdělávání v rámci programu VISK 2 vykazuje výrazný převis v položce expertních a nastavbových kurzů/počítačové gramotnosti. Bližší informace k realizaci kurzů z VISK 2 na [VISK 2 Mimoškolní vzdělávání knihovníků — Veřejné informační služby knihoven \(nkp.cz\)](#).

Výzva ministerstva kultury v rámci **Národního plánu obnovy** byla v roce 2023-2024 zaměřena na 3 hlavní tematické oblasti (management, ekonomika a digitalizace) a byla určena pracovníkům v oblasti kultury. Projekt na celoživotní vzdělávání pracovníků knihovny měl název Rozvoj kompetencí – Vzdělávací aktivity pro pracovníce a pracovníky KKS. Cílem komponenty bylo zajištění obnovy kulturního a kreativního sektoru prostřednictvím rozvoje lidského kapitálu. Záměrem bylo vytvořit stabilnější pracovní prostředí v kulturním a kreativním sektoru /KKS/. Cílovou skupinou této výzvy byli pracovníci KKS rozvíjející své znalosti a dovednosti ve vybraných oblastech. Výzvy byla vyhlašována jako jednoletá na rok 2023 a dvouletá na rok 2023 a 2024. Knihovny nepřipravovaly vzdělávací projekty pouze pro své pracovníky, ale nabídly různé kurzy i pro potřebu dalších kulturních a kreativních institucí v rámci kraje – muzea, galerie, divadla, orchestry atd. Knihovny mohly v roce 2023 čerpat částku ve výši 60 mil. Kč a z dotace bylo možné hradit honoráře lektorů, služby, mzdy i platy stálých zaměstnanců. Dalšími uznatelnými náklady byly materiálové náklady, mzdové náklady pracovníků zajišťujících administraci kurzů včetně ekonomů, dopravu lektorů a další služby prokazatelně související s projektem. Součástí rozpočtu projektu byly také náklady na propagaci a provozní náklady související s realizací projektu. Většina krajských knihoven zjistila předem zájem o připravované vzdělávací aktivity a zajistila jejich realizaci – více na [Vzdělávání krajských knihoven s podporou Národního plánu obnovy — IPK - informace pro knihovny \(nkp.cz\)](#).

Ve spolupráci s **Národním pedagogickým institutem** jsme jednali primárně o vzniku nové typové pozice – učící knihovník – viz prezentace kol. Mazáčové. Role knihovníka se čím dál rychleji posouvá od tradiční role poskytovatele knihovního fondu a odpovídajících služeb

směrem k roli aktivního vzdělavatele, který se stává nepostradatelnou součástí učících se komunit. Samotný koncept učící knihovny a učícího knihovníka ale není zcela nový. Evoluce knihoven směrem od pasivních institucí k institucím proaktivním angažujícím se v komunitách začala nejznatelněji v 60. letech minulého století. Velký potenciál učících knihovníků leží samozřejmě ve výuce informační gramotnosti a výchově k digitálnímu občanství. Velmi zajímavý je nový koncept tzv. teacher librarian, knihovníka-učitele, který má jak klasické pedagogické, tak klasické knihovnické vzdělání. U nás zatím příliš nerozvinutý koncept je professor librarian, knihovník, který přímo vyučuje vysokoškolské kurzy, které jsou součástí povinného vzdělávacího programu.

Členové Sekce vzdělávání SKIP spolupracovali na **realizaci Koncepte celoživotního vzdělávání knihovníků**, která byla schválena Ústřední knihovnickou radou. V roce 2023 se podařilo zaktualizovat stránky Sekce (kontakty na členy sekce a vzdělávací centra v krajích). Kromě společných jednání a plnění výše zmíněných úkolů se Sekce vzdělávání podílela na konkrétních vzdělávacích i dalších aktivitách, její členové byly v častém elektronickém i telefonickém kontaktu.

„Učící knihovník“ – nová typová pozice v Národní soustavě kvalifikací

Mgr. Pavlína Mazáčová, Ph.D.

Katedra informačních studií a knihovnictví
Filozofická fakulta MU Brno
pmazacov@phil.muni.cz

Východiska

- Role knihovny ve 21. století
- Aktuální Koncepce rozvoje knihoven v ČR
- Potřeba posílit / rozvíjet edukační kompetence knihovníků
- Již etablovaná zahraniční praxe
  - teaching librarian / teacher-librarian / librarian-teacher

Aktuální stav věcí

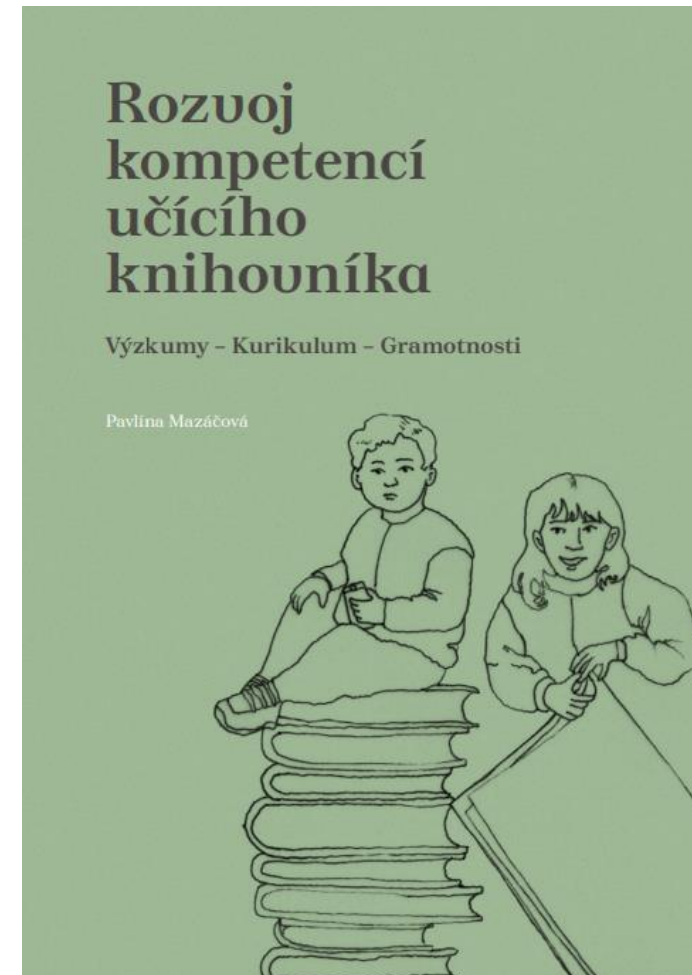
- **Rodný list typové pozice**
- **Oponentura v NPI ČR**
- Zjišťování předběžného zájmu o **autorizovanou osobu** pro zkoušky TP
  - **KISK FF MU** s podporou děkanky FF MU
  - další instituce?

Co nás čeká

- Finalizace **kompetenčního profilu TP Učící knihovník**
  - Úzká pracovní skupina
  - Zástupci různých typů knihoven (včetně akademických)
- Koncepce provázanosti kompetenčního profilu TP s **edukačním obsahem kurzu a formulací obsahu a formy zkoušky**
- **Termín: v závislosti na čase a podmínkách schválení TP ze strany MŠMT – ideálně přelom 2023/2024**

Co nás čeká

- **Odborné publikace** na podporu kompetenčního rozvíjení učících knihovníků
  - Část první – v tisku
- **Série článků v časopise Čtenář**

Pozvánka

- **11. Národní seminář informačního vzdělávání (NASIV)**
  - Z VISK 2 (bude-li schváleno)
- Kde: **Filozofická fakulta, KISK, MU Brno**
- Kdy: **29.-30. květen 2024**
- Téma: ***Čtení (nejen) v digitálním labyrintu – metagramotnost pro 21. století?***

Kontaktní údaje

Mgr. Pavlína Mazáčová, Ph.D.

pmazacov@phil.muni.cz

členka Ústřední knihovnické rady MK ČR

členka Meziresortní pracovní skupiny MK a MŠMT ČR

Profil: <https://kisk.phil.muni.cz/cs/osoba/2935>

